

Szanowni Państwo !

Z satysfakcją stwierdzam, iż po raz trzynasty spotykamy się na Ogólnopolskiej Konferencji Psychologii Rozwojowej. Fakt ten stanowi ważny dowód mocnego zaznaczenia obecności psychologii rozwojowej na mapie psychologii rodzimej, a także jest świadectwem rozwoju naszej Sekcji.

Tegoroczna konferencja odbywa się pod hasłem: *Człowiek w świecie, świat w człowieku: perspektywa rozwojowa*. Temat ten wyzwala wiele skojarzeń, skłania do wielotorowej dyskusji.

Relację człowiek – świat rozważać można co najmniej z dwu podstawowych perspektyw. Pierwsza wiąże się z usytuowaniem człowieka w rzeczywistości fizycznej, społecznej, kulturowej, druga zaś dotyczy kształtowania się poznawczej reprezentacji rzeczywistości w umyśle człowieka. Obie perspektywy uwzględniają aspekt rozwojowy, co wiąże się z pokazywaniem rozwojowych zmian zarówno w układaniu się człowieka ze światem jak i w budowaniu reprezentacji wiedzy o świecie.

Ujęcie rozpatrywanego problemu nadrzędnego zgodnie z pierwszą z wymienionych perspektyw, przywodzi na myśl takie dawne koncepcje psychologiczne jak na przykład: Kurta Lewina *teoria pola* i wynikające z niej koncepcje rozwojowe i edukacyjne; Lwa S. Wygotskiego *kulturowo-historyczna* teoria rozwoju, uzasadniająca rolę kontaktów społecznych dla uruchomienia rozwojowego mechanizmu interioryzacji czy Erica Eriksona koncepcja funkcji oczekiwań społecznych dla powstawania i szczęśliwego rozwiązywania rozwojowych kryzysów oraz koncepcje nowsze związane z *teorią społecznego uczenia się* Alfreda Bandury, czy też *psychologią ekologiczną* Urie Bronfenbrennera proponującą systemowe opisywanie relacji człowiek - środowisko. Warto także przywołać ujęcie człowieka w społeczeństwie, jakie proponuje Gernot Boehme, autor *Antropologii Filozoficznej* (1998). Jego zdaniem temat „człowiek w społeczeństwie” rozkłada się na szczegółowe pytania o *homo oeconomicus*, *homo sociologicus*, *homo politicus*, co pokazuje złożoność tego tematu i wymaga przynajmniej rozważenia człowieka w takich systemach jak: gospodarczy, rodzinny, polityczny. Autor ten zauważa również, iż „człowiek nie jest bowiem tylko jednostką i człowiekiem prywatnym, lecz kimś wpisanym w stosunki społeczne: w państwo – jako obywatel i podmiot prawa, w system gospodarczy – jako pracownik i konsument.” Stąd jednostka pełniąc role społeczne współkształtuje stosunki międzyludzkie, ale samospełnienie jej może dokonać się tylko w sferze prywatnej. Powstaje pytanie jak problem ten widzą psychologowie rozważający rozwój człowieka w ciągu życia. Pewne

wskazania zawierają propozycje nurtu informatycznego, w którym zwraca się uwagę na konieczność kontekstowego ujmowania zmian zachodzących w człowieku. W.M. Mace 1977) stwierdza, iż obok pytania *Co jest w naszej głowie?* równie ważne jest pytanie *W czym jest nasza głowa?*

Druga z wymienionych perspektyw ożywia skojarzenia związane z *psychologią kognitywną*, z problemem tworzenia się poznawczej reprezentacji rzeczywistości. W tym obszarze zaznaczają się takie ważne zagadnienia jak reprezentacja rzeczywistości, różnicowanie rzeczywistości od fikcji, reprezentacja wiedzy o umyśle i związane z tym wyjaśnianie zachowania innych osób, budowanie obrazu własnej osoby, tworzenie rzeczywistości przez używanie symboli i znaków, w której, jak pisze francuski filozof Merleau-Ponty, człowiek naprawdę żyje. Przywołane zagadnienia ożywiają również dawne koncepcje strukturywania umysłu i budowania wiedzy o świecie, takie jak *teoria epistemologii genetycznej* Jeana Piageta, czy też Lwa S. Wygotskiego koncepcja upośredniającej funkcji znaku, Stefana Szumana koncepcja myślenia porządkującego, a także nowsze koncepcje dotyczące opanowywania funkcji języka (M.A.K. Halliday), budowania ukrytych i jawnych reprezentacji (A. Karmiloff-Smith).

Obok aspektu rozwojowego omawianych zagadnień pojawią się tematy zaznaczające potrzebę dostrzegania rozwoju atypowego, występujących w rozwoju nieprawidłowości, ich genety, sposobów diagnozowania i łagodzenia tak, by pozwoliły osobom niepełnosprawnym możliwie najlepiej być w świecie. Ważnym aspektem rozważań będzie także ujęcie edukacyjne, ukazujące rozwojowe problemy związane z edukacją we współczesnym świecie, z przygotowaniem człowieka do nowych wyzwań, jakie stawia przed nim świat.

Bogaty program wystąpień w różnej formie stanowi okazję do wzbogacania naszej wiedzy o człowieku w jego relacjach ze światem. Życzę Państwu jak najlepszej recepcji wystąpień, możliwości spotkania się z intrygującymi pomysłami badaczy, inspirujących dyskusji a także okazji do kontaktów towarzyskich.

Prof. UJ dr hab. Maria Kielar-Turska

Przewodnicząca Sekcji Psychologii Rozwojowej